

V Bruseli 31. mája 2024
(OR. en)

10402/24

CLIMA 215
ENV 561
ENER 257
TRANS 251
AGRI 443
ECOFIN 609
COMPET 597
IND 285
MI 546

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Oznámenie Komisie o ciele Európy v oblasti klímy do roku 2040 – diskusia o smerovaní

1. Predsedníctvo s cieľom usmerniť diskusiu o smerovaní na uvedenú tému na zasadnutí Rady (životné prostredie) 17. júna 2024 pripravilo pripojenú poznámku a otázky pre ministrov.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby vzal túto poznámku aj otázky predsedníctva na vedomie a postúpil ich Rade na účely diskusie o smerovaní.

Oznámenie Komisie o celi Európy v oblasti klímy do roku 2040

– **diskusia o smerovaní** –

Úvod

Komisia 6. februára 2024 uverejnila oznámenie s názvom Zabezpečenie našej budúcnosti – Cieľ Európy v oblasti klímy do roku 2040 a cesta ku klimatickej neutralite do roku 2050 budovaním udržateľnej, spravodlivej a prosperujúcej spoločnosti¹ (ďalej len „oznámenie o celi v oblasti klímy do roku 2040“). Oznámenie predstavuje víziu po roku 2030 v kontexte zintenzívnenia zmeny klímy a zvýšenia nákladov na ňu v reálnom živote. Stanovuje sa v ňom vízia pre Európu ako kontinent so silným priemyselným ekosystémom, čistou, nízkouhlíkovou, cenovo dostupnou energiou a udržateľnými potravinami a materiálmi, ktoré budú pre občanov EÚ prínosom a vďaka ktorým bude EÚ odolná voči budúcim krízam.

¹ Doc. 6291/24 + ADD 1 – 6.

Na základe dôkladného posúdenia vplyvu sa v oznámení odporúča cieľ zníženia čistých emisií skleníkových plynov do roku 2040 v porovnaní s rokom 1990 o 90 %, aby sa EÚ pevne udržala na ceste k dosiahnutiu cieľa klimatickej neutrality do roku 2050, ktorý bol stanovený v európskom právnom predpise v oblasti klímy. Odporúčaný cieľ je v súlade s vedeckými odporúčaniami a so záväzkami vyplývajúcimi z Parížskej dohody. Cieľ do roku 2040 bude po jeho schválení predstavovať základ pre nový vnútroštátne stanovený príspevok (NDC) EÚ podľa Parížskej dohody, ktorý sa má oznámiť UNFCCC v dostatočnom predstihu pred konferenciou COP 30. V oznámení sa uvádza, že na dosiahnutie zníženia čistých emisií skleníkových plynov o 90 % by úroveň zostávajúcich emisií skleníkových plynov v EÚ v roku 2040 mala byť nižšia ako 850 Mt ekvivalentu CO₂ a odstraňovanie uhlíka by malo dosiahnuť až 400 MtCO₂. Na doplnenie odstraňovania uhlíka na pevnine, ktorým sa sekvestruje uhlík v biomase a pôde, bude potrebné priemyselné odstraňovanie uhlíka z biogénnych a atmosférických zdrojov, aby sa dosiahol cieľ na rok 2040, ako aj na dosiahnutie nulovej čistej bilancie emisií do roku 2050 a následne absolútne záporných emisií. Tieto opatrenia budú zahŕňať zavádzanie riešení zachytávania, využívania a ukladania uhlíka s cieľom znížiť a kompenzovať emisie skleníkových plynov v niektorých priemyselných odvetviach a v leteckej alebo námornej doprave, keďže tieto sektory sú náročné na znižovanie emisií. Komisia preto spolu s oznámením o ciele v oblasti klímy do roku 2040 uverejnila oznámenie s názvom Smerovanie k ambicióznemu priemyselnému riadeniu uhlíka v EÚ², v ktorom sa stanovuje stratégia rozvoja spoločného a komplexného politického a investičného rámca pre priemyselné riadenie uhlíka v EÚ, ktorý poskytne regulačnú istotu a stimuly pre investície do zachytávania, ukladania, využívania a odstraňovania uhlíka, ako sú Bio-CCS a DACCS.

V oznámení o ciele v oblasti klímy do roku 2040 sa takisto stanovuje niekoľko základných podmienok umožňujúcich dosiahnutie odporúčaného cieľa, najmä úplné vykonávanie dohodnutého rámca politík v oblasti klímy a energetiky do roku 2030, zabezpečenie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu, väčší dôraz na spravodlivú transformáciu, pri ktorej sa na nikoho nezabudne, rovnaké podmienky s medzinárodnými partnermi a strategický dialóg o rámci na obdobie po roku 2030 vrátane priemyslu a poľnohospodárskeho sektora.

² Doc. 6306/24.

V Rade sa uskutočnilo podrobné preskúmanie oznámenia a sprievodného posúdenia vplyvu, ktoré sa začalo na zasadnutí pracovnej skupiny pre životné prostredie 12. februára 2024. Rada (životné prostredie) začala 25. marca 2024 prvú diskusiu o oznámení Komisie. Stanovenie cieľa v oblasti klímy do roku 2040 dosiahlo všeobecnú podporu a základné podmienky uvedené v oznámení sa považovali za relevantné.

Súčasný stav

Vzhľadom na medziodvetvový charakter oznámenia o cieľi v oblasti klímy do roku 2040 predsedníctvo aktívne zapojilo ďalšie príslušné zloženia Rady na technickej úrovni do rokovaní o oznámení o cieľoch v oblasti klímy do roku 2040 a o jeho posúdení vplyvu vrátane energetiky, priemyslu, dopravy, poľnohospodárstva a finančných záležitostí. Okrem toho sa uskutočnili osobitné zasadnutia, aby Komisia mohla poskytnúť odpovede a objasnenia v reakcii na početné otázky, ktoré položili delegácie. Rôzne zloženia Rady uznali potrebu zohľadniť zmenu klímy vo svojich príslušných sektoroch a vypracovať politiky a opatrenia v súlade s cieľom EÚ dosiahnuť klimatickú neutralitu, čím sa otvorí cesta k transformácii³.

³ Pozri napríklad: závery Rady o budúcnosti digitálnej politiky EÚ z 21. mája 2024 (dokument 9957/24); závery Rady o posilnení konkurencieschopnosti Európy prostredníctvom vesmíru z 23. mája 2024 (dokument 10142/24); závery Rady o posilnení zhodnocovania vedomostí ako nástroja pre odolný a konkurencieschopný priemysel a strategickú autonómiu v otvorenom hospodárstve v Európe z 23. mája 2024 (dokument 10182/24); závery Rady o osobitnej správe Európskeho dvora audítorov č. 28/2023: „Verejné obstarávanie v EÚ: Menšia hospodárska súťaž v prípade zákaziek zadaných na práce, tovar a služby za desať rokov do roku 2021“, schválené 23. mája 2024 (dokument 10358/24); závery Rady o konkurencieschopnom európskom priemysle ako hybnej sile našej zelenej, digitálnej a odolnej budúcnosti z 24. mája 2024 (dokument 10127/24); závery Rady o jednotnom trhu v prospech všetkých z 24. mája 2024 (dokument 10298/24) a závery Rady o rozvoji udržateľnej infraštruktúry elektrizačnej sústavy z 30. mája 2024. Treba tiež poznamenať, že vo vyhlásení z La Hulpe o budúcnosti sociálnej Európy prijatom na konferencii na vysokej úrovni o Európskom pilieri sociálnych práv, ktorú zorganizovalo belgické predsedníctvo 15. – 16. apríla 2024, sa zdôraznil cieľ podporiť spravodlivú a objektívnu transformáciu na klimatickú neutralitu.

Diskusie na technickej úrovni o ciele v oblasti klímy do roku 2040 sa zaoberali širokou škálou tém. Delegácie vo všeobecnosti zastávajú názor, že k transformácii by mali prispieť všetky sektory, pričom by sa mali zohľadniť ich osobitosti a rozdielne okolnosti v členských štátoch, ako aj potreba zabezpečiť spravodlivú transformáciu a jej konkrétne vykonávanie. Konkrétne body zdôraznené počas rokovaní sú zhrnuté v nasledujúcich oddieloch.

Zachovanie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a úloha jednotného trhu

Delegácie sú presvedčené, že je nevyhnutné chrániť konkurencieschopnosť európskeho priemyslu a zabezpečiť rovnaké podmienky na celosvetovej úrovni aj v rámci EÚ. Aktívna diplomacia v oblasti klímy je nevyhnutná na podporu zvýšeného celosvetového úsilia o zmiernenie zmeny klímy. EÚ by mala využiť výhodu prvenstva na trhoch s novými technológiami a v čo najväčšej miere využívať jednotný trh. Akt o kritických surovinách a akt o emisne neutrálnom priemysle môžu pomôcť zvýšiť príležitosti na vývoj a rozširovanie nových technológií. Zároveň je potrebné investovať do odbornej prípravy, získavania zručností a rekvalifikácie pracovníkov, aby sa zabezpečilo, že pracovná sila v Únii bude schopná reagovať na potreby transformácie a na zmeny na trhu práce.

Potreba ďalších investícií a posilnenej koordinácie v kontexte rozvoja infraštruktúry

Vo všeobecnosti sa uznáva potreba väčšieho objemu investícií, a to aj do čistých technológií a infraštruktúry pre energetiku a dopravu, ako aj potreba odstrániť prekážky s cieľom urýchliť zavádzanie cezhraničnej infraštruktúry. Spoločný a predvídateľný rámec pre tieto investície je dôležitý, ale zároveň by sa malo zabrániť nadmernej regulácii a byrokracii. Nástroj na prepájanie Európy a Inovačný fond sú kľúčovými nástrojmi a mali by sa účinne vykonávať. Hlavnou prekážkou je proces udeľovania povolení, ktorý by sa mal zjednodušiť a skrátiť. Je dôležité budovať administratívne kapacity a vymieňať si usmernenia, informácie a spoločné údaje, prípadne s pomocou tematických platforiem. Existuje všeobecná výzva na efektívne využívanie finančných prostriedkov EÚ a uznanie dôležitej úlohy Európskej investičnej banky. Uznáva sa však aj to, že je potrebný vyšší súkromný kapitál, a to aj na výskum, vývoj a inovácie. Riziká súvisiace s investíciami by sa mali zmierniť, napríklad prostredníctvom regulačnej podpory alebo mechanizmov rozdelenia rizika. Medzi ďalšie návrhy delegácií patrí podpora verejno-súkromných partnerstiev a podpora cezhraničných projektov a spolupráce vrátane financovania. Niektoré delegácie poukázali aj na potrebu cielenej štátnej pomoci, aby sa zabránilo narušeniu hospodárskej súťaže.

Synergie a súdržnosť medzi obehovým hospodárstvom a politikami v oblasti klímy

Význam obehového hospodárstva a efektívneho využívania zdrojov sa všeobecne uznáva ako prostriedok na zníženie emisií skleníkových plynov a nákladov pre spoločnosť, ako aj závislosti od dovozu. Niekoľko delegácií navrhlo začlenenie prístupov obehového hospodárstva do politiky v oblasti klímy. Mali by sa presadzovať politiky obehového hospodárstva zamerané na zníženie emisií počas životného cyklu, ako je ekodizajn. Udržateľné modely spotreby by sa mali podporovať poskytovaním udržateľných a cenovo dostupných alternatív pre spotrebiteľov, ako aj informovaním a zvyšovaním povedomia.

Cieľ v oblasti klímy do roku 2040 a príspevok odstraňovania uhlíka v kontexte využívania pôdy a technologického odstraňovania uhlíka

Hoci väčšina delegácií ešte neprijala pozíciu k presnej úrovni budúceho cieľa v oblasti klímy do roku 2040, niekoľko delegácií súhlasí s tým, že EÚ musí včas stanoviť ambiciózny cieľ. Viacero ďalších delegácií požiadalo o objasnenie sociálnych a hospodárskych vplyvov odporúčaného cieľa. Vo všeobecnosti sa uznáva potreba zvýšeného odstraňovania uhlíka v budúcnosti, niektoré delegácie však upozornili na to, aby sa pri navrhovaní cieľa príliš nespoliehalo na odstraňovanie, či už technologické alebo prírodné, a to z dôvodu rôznych neistôt. Niektoré delegácie tiež zdôraznili, že je potrebné zohľadniť otázku prijatia verejnosťou. Niekoľko delegácií zdôrazňuje úlohu obnoviteľných zdrojov energií ako základného kameňa energetickej transformácie, zatiaľ čo viaceré ďalšie zdôrazňujú potrebu dodržiavať zásadu technologickej neutrality. Viacero delegácií tiež zdôraznilo, že je dôležité, aby EÚ rozhodla o domácom ciele, aby mohla oznámiť aktualizovaný NDC v dostatočnom predstihu pred konferenciou COP 30 v súlade s Parížskou dohodou.

Potreba holistického prístupu pre poľnohospodársky sektor

Vzhľadom na význam zaistenia potravinovej bezpečnosti ako svojej primárnej funkcie by poľnohospodársky sektor potreboval zaujať holistický prístup s cieľom stimulovať udržateľnú výrobu potravín vrátane rovnováhy medzi výrobou a spotrebou potravín spolu s novými príležitosťami, a to aj na zásobovanie biohospodárstva a generovanie odstraňovania uhlíka. Integrovaný prístup tohto druhu by mal zahŕňať opatrenia na riadenie rizík a zmiernenie rizík a mal by zohľadňovať potrebu zabezpečiť konkurencieschopnosť sektora a spravodlivý príjem pre poľnohospodárov. Politiky by mali zlepšiť odolnosť tohto sektora a poskytnúť stimuly na znižovanie emisií pri súčasnom zohľadnení sociálno-ekonomického vplyvu na poľnohospodárov.

Otázky pre ministrov:

- *Ako by sa mali navrhnuť cieľ EÚ v oblasti klímy do roku 2040 a rámec na obdobie po roku 2030 s prihliadnutím na záväzok Únie dosiahnuť konkurencieschopný prechod ku klimatickej neutralite a zároveň ponúknuť príležitosti na budovanie vedúceho postavenia v priemysle a podporu spravodlivej a objektívnej transformácie?*
 - *Ako možno čo najlepšie zmobilizovať opatrenia na strane dopytu v kontexte rámca na obdobie po roku 2030 vrátane intenzívnejšieho obehového využívania materiálov a hospodárstva spoločného využívania zdrojov a mobility s cieľom doplniť možnosti technologického znižovania, a tým znížiť investičné potreby a náklady pre spoločnosť?*
-